

DORIN DOBRINCU

Grupul bănăţean de rezistenţă Liviu Vuc - Ioan Beg (1948-1958)

Regiunea Banatului este cunoscută ca una în care rezistenţa armată anti-comunistă a avut o largă extindere la sfârşitul anilor '40 şi în anii '50. Cauzele rezistenţei - cele generale s-au suprapus peste cele locale - au fost persecuţiunile contra membrilor Partidului Naţional Ţărănesc, Partidului Naţional Liberal, Mişcării Legionare etc., cărora li s-au adăugat vexaţiunile de ordin economic, în special naţionalizările, cotele obligatorii şi începerea vastului proiect al colectivizării agriculturii, care direct sau indirect atingeau cea mai mare parte a populaţiei. Toate acestea i-au determinat pe unii localnici să constituie grupuri sau organizaţii subversive, care îşi propuneau programatic lupta împotriva regimului comunist. Alte persoane urmărite de noile autorităţi au intrat în clandestinitate şi au încercat să supravieţuiască, individual sau în grupuri, fără a avea nepărat un program explicit, ci aşteptând căderea unui sistem, proces despre care destui contemporani credeau că urma să se deruleze destul de repede, într-un context extern favorabil. În paginile următoare ne ocupăm tocmai de un asemenea grup, condus de dr. Liviu Vuc şi perpetuat prin Ioan Beg, localizat în zona comunei Zorlenţu Mare. Povestea acestor partizani a fost mai puţin abordată de recuperatorii memoriei sau de istorici. Folosim pentru reconstituirea istoriei acestei formaţiuni documente (inedite sau care au văzut deja lumina tiparului), dar şi mărturii.

1. Un medic de ţară: dr. Liviu Vuc

Liviu Emilian Vuc (apare şi sub formele Vucu, Wuc sau Wuk) s-a născut la 12 ianuarie 1903¹ (sau 19 ianuarie 1913, potrivit altor date²), în comuna Zorlenţu Mare (jud. Caraş-Severin), ca fiu al unor funcţionari³, oameni înstăriţi. Aceasta i-a permis să urmeze liceul din Lugoj, iar în 1929 să plece în Franţa, înscriindu-se la Facultatea de Medicină din Nancy, mutându-se după primul semestru la Strasbourg. Conform unei mărturii, această perioadă ar fi fost foarte importantă pentru el, devenind un admirator al stilului de viaţă şi al democraţiei franceze. Deoarece nu şi-a putut plăti taxele, în anul 1932 s-a transferat la Universitatea din Cluj⁴. Totuşi, e cert că în 1935 tânărul Vuc a intrat în Mişcarea Legionară, care era în mod expres antidemocratică (ceea ce, în

mod logic, venea în contradicție cu anterioarele lui convingeri), și a fost ales președinte al Societății Studenților în Medicină. În această calitate a organizat o grevă, motiv pentru care a fost exmatriculat timp de un an din toate facultățile din țară. Și-a susținut teza de doctorat în 1938, după care a fost încorporat și trimis la Institutul de Medicină Militară. Ca medic militar cu grad de locotenent a participat la campania Armatei Române pe frontul de Răsărit. În timpul luptelor din peninsula Kerki, din primăvara anului 1942, a fost rănit de o schișă la genunchi, ceea ce l-a afectat iremediabil, determinând demobilizarea sa în 1943. Avea să devină medic în comunele Brebu, Prigor și Cornereva, iar în final avea să se stabilească în Zorlențu Mare, localitatea sa de baștină⁵.

Potrivit unor indicii documentare, Liviu Vuc s-a înscris după război în Partidul Național Țărănesc, unde a fost deosebit de activ mai ales în timpul campaniei electorale din 1946. Ulterior desființării PNT a activat în cadrul organizației clandestine legionare din zona Reșița. Cu ocazia depistării acesteia, în 1948, a dispărut de la domiciliu și a intrat pentru o vreme în grupul Chera (sau Kera). După lichidarea acestui grup, Vuc a rămas singur, fiind ajutat cu alimente și informații de tatăl său. În iarna anului 1948-1949 a devenit liderul unui grup de fugari, alăturându-i-se preotul Anton Atnagea (sau Hatnagea) și fiul acestuia, Virgil Atnagea, legionari, din Zorlențu Mare. Alți doi fugari, Ioan Beg și Ștefan Drăgan, tot din Zorlențu Mare, li s-au adăugat în octombrie 1950, pentru ca în 1951 să vină alături de cei de mai sus și Iosif Hlobil (sau Hlöbel), din Scăiuș (considerat dezertor)⁶. Grupul activa în zona Izverna - Zorlențu Mare, raionul Reșița, regiunea Timișoara⁷.

2. Activitatea grupului Liviu Vuc

Există indicii că în 1948-1949, prin intermediul lui Iosif Hlobil, Liviu Vuc l-ar fi contactat pe colonelul Ion Uță, șeful unui important grup de partizani din Banat, urmărindu-se o colaborare pe linia rezistenței anticomuniste. Nistor Duicu și Gheorghe Cristescu ar fi adus chiar un răspuns favorabil, însă din motive necunoscute întâlnirea între cei doi lideri din rezistență nu a mai avut loc⁸.

Grupul Liviu Vuc și-a găsit adăpost pentru o vreme la sălașul învățătorului Andrei Franț, din comuna Valeadeni, județul Caraș. Tatăl lui Liviu Vuc a decedat cândva în 1949-1950, ceea ce a făcut dificilă aprovizionarea partizanilor. Ei trebuiau să evite depistarea de către Securitate, motiv pentru care schimbau în permanentă sălașele, pe teren accidentat, încărcăți cu armament, muniții, echipament și alimente, dar și cu un aparat de radio cu baterii, ceea ce era obositor mai ales pentru doctorul Vuc, rămas invalid din timpul războiului, iar pe deasupra bolnav de inimă. De procurarea alimentelor sau de găsirea gazdelor se ocupau Ioan Beg, Martin Bugarin, Gheorghe Vuc zis Buget, Simion Pușu, Dimitrie Gugea și Petru Nemeș. În iarna anului 1950-1951, grupul a fost ajutat cu alimente de o rudă a lui Ștefan Drăgan, Maria Barlovan, din Zorlențu Mare, și de Dimitrie Lungu, din Delinești, persoană care inspira o încredere deosebită. În această perioadă, doctorul Vuc a acordat ajutor unor localnici cu

probleme medicale, chiar dacă în acest fel își asuma riscuri suplimentare⁹. Cunoscut în zonă ca un "iubăreț", dr. Vuc a contractat o boală periculoasă, sifilisul, care avea să aibă efecte dezastruoase asupra sănătății lui¹⁰.

Dintre susținătorii lui Liviu Vuc un rol aparte avea să-l aibă Ioan Beg. Acesta se născuse la 6 iunie 1911, în comuna Zorlențu Mare. Deținea trei hectare de pământ, era căsătorit și avea un copil. Fusese membru al Mișcării Legionare și luase parte la luptele de pe frontul de Răsărit, cu gradul de sergent în trupele de vânători de munte. Pentru fapte de arme în bătălia pe care Corpul Vânătorilor de Munte a dat-o între Nipru și Marea de Azov, la 14 octombrie 1941 a fost citat prin ordin de zi¹¹. Datorită convingerilor sale politice și în speranța că în curând aveau să vină americanii, Beg a intrat în legătură cu Liviu Vuc la sfârșitul lunii octombrie 1950. El a căutat gazde pentru doctorul fugar¹². Deoarece bănuia că Dumitru Trulea, agricultor din Zorlențu Mare, intenționa să-l denunțe, Ioan Beg l-a ucis în noaptea de 1/2 februarie 1951. La o dată pe care nu o cunoaștem, același partizan l-a împușcat mortal pe sergentul de miliție Alexandru Rusu, din comuna Zorlențu Mare, aflat în urmărirea sa¹⁴.

Ion Cioca (născut în 1898), din Zorlențu Mare, a fost și el sprijinitor al acestui grup, neîncadrat politic. Îi cunoștea pe mulți dintre fugari, iar cu Liviu Vuc a stabilit legătura de la jumătatea anului 1949. A oferit găzduire, alimente și informații. Spre exemplu, el a fost cel care le-a destăinuit partizanilor că erau urmăriți de Ion David zis Mezin, din aceeași comună, care în mai multe rânduri îi ceruse informații despre Iosif Hlobil și Ioan Beg. Cioca deținea o armă militară Mauser și muniții. Fugarii și-au construit un adăpost în apropiere de sălașul lui Ion Cioca, acesta asigurându-le paza, pentru a nu fi surprinși de serviciile represive. În august 1952 i-a înștiințat pe partizani că se apropiau mai multe camioane cu militari, ceea ce le-a permis să fugă în pădure, între ei aflându-se și Liviu Vuc¹⁴.

Un alt susținător al grupului era Dumitru Lungu (născut în 1922), din comuna Delinești, raionul Caransebeș. El le-a dat celor urmăriți mâncare, ziare și informații cu privire la activitatea serviciilor represive. Mai mult, a început să adune alimente pentru fugari și de la alte persoane de sprijin, pe care le-a transportat în adăpostul grupului, care se afla la Groposu, aproximativ 7 km de comuna Văliug, raionul Reșița¹⁵.

Ioan Beg și Ștefan Drăgan s-au despărțit de ceilalți în octombrie 1951, ei fiind găzduiți la sălașul lui Ion Cioca, pentru ca în decembrie același an să revină în grup și să plece la Gheorghe Lorinț din Delinești. Însă în ianuarie-februarie 1952 Liviu Vuc a rămas doar cu Drăgan. Luna martie 1952 a adus mutarea lui Vuc la sălașul de la Ezeriș al lui Cioca, unde i-a găsit pe Beg și Drăgan. În scurtă vreme au fost surprinși de Securitate și abia au reușit să scape, pentru a-și putea continua drumul, dr. Vuc abandonându-și ranița. Ulterior el și-a găsit adăpost la Petru Nemeș¹⁶.

Grupul lui Liviu Vuc era localizat în zona comunei Zorlențu Mare, la nord de Reșița, fiind compus din patru persoane la sfârșitul verii anului 1952. Fugarii

erau urmăriți de raioanele de Securitate Caransebeș, Reșița și Lugoj, sub îndrumarea regiunii Timișoara. Grupul nu comitea jafuri sau acte "de teroare", fiind susținut de familiile și cunoștințele membrilor. Tocmai de aceea Securitatea luase măsuri de pătrundere informativă în rândurile partizanilor prin recrutarea unor informatori "de calitate"¹⁷. În vara anului 1952 au fost identificate, în urma acțiunilor informative, mai multe persoane de sprijin ale grupului: Ioan Mezin zis Trandu, Serghet Nica zis Șefu și Ioan Bagiu zis Borag, din comuna Zorlențu Mare. Securitatea a recrutat un informator pe care l-a dirijat între sprijinitorii partizanilor pentru a se verifica prezența acestora în comuna amintită. Pornindu-se de la unele indicii, în noaptea de 19/20 august 1952 a fost întreprinsă o acțiune de amploare în comuna Zorlențu Mare. Pentru înconjurarea localității în timpul operațiunii s-au folosit efective însemnate: 12 ofițeri de Securitate, 30 de ostași din Detașamentul de pază al Regiunii de Securitate Timișoara, 38 de milițieni și 200 de grăniceri cu cadrele lor. Au fost reținuți cinci găzduitori, din cercetarea cărora s-a aflat unde se ascundeau partizanii Anton și Virgil Atnagea, tată și fiu. Aceștia au și fost capturați într-un sălaș de la marginea comunei Săceni, raionul Reșița, la 22 august 1952, în urma unei acțiuni la care au participat 10 soldați și trei ofițeri de Securitate¹⁸.

În procesul intentat de autorități, Viorel Atnagea a primit 12 ani de închisoare, în vreme ce tatăl său, Antonie Atnagea, a obținut o pedeapsă mai "blândă", 10 ani. Chiar și așa, bătrânul nu a supraviețuit, găsindu-și sfârșitul în penitenciarul Gherla¹⁹.

Maria Magheți a fost arestată la 25 august 1952 pentru că îi adăpostise pe Anton și Viorel Atnagea încă din vara anului 1948, iar mai apoi pe Liviu Vuc, Ioan Beg, Ananie Bagiu și Simion Pusu. A fost inclusă într-un lot de 16 persoane, în mare parte din Zorlențu Mare, care a fost judecat de Tribunalul Militar Timișoara. Prin sentința din 30 ianuarie 1953 s-au acordat pedepse situate între 4 și 15 ani închisoare. Maria Magheți a primit 6 ani închisoare corecțională, fiindu-i confiscată și averea. A făcut cunoștință cu durele realități din penitenciarele Timișoara, Rahova, Mislea, Miercurea Ciuc, de unde a fost eliberată la 3 mai 1957²⁰.

3. Capturarea lui Liviu Vuc. Un lot hibrid în fața justiției militare

În toamna anului 1952, Liviu Vuc a fost descoperit întâmplător, în timpul unei percheziții, în podul grajdului unui locuitor din satul Sălbăgelu Vechi, comuna Gavojdia, raionul Lugoj, dar a reușit să scape²¹. În cele din urmă, datorită unei ample acțiuni informative, Securitatea a demarat o operațiune care a dus în noaptea de 5/6 decembrie 1952 la depistarea medicului în locuința amantei sale. Deoarece a fost luat prin surprindere, dr. Vuc nu a mai putut deschide focul asupra securiștilor, care l-au imobilizat. Ca urmare a anchetării a doi membri ai organizației, Ioan și Maria Cioca, s-a aflat unde se ascundea Ștefan Drăgan zis Labău. Nici acesta nu a reușit să riposteze cu arma, fiind prins²². Asupra partizanilor capturați s-au găsit două pistoale-mitralieră, 64 de cartușe,

două pistoale Parabellum cu 8 cartușe, trei grenade defensive, o busolă și un binoclu militar. Au mai fost arestate inițial 12 persoane de sprijin al partizanilor, pentru ca ulterior numărul acestora să ajungă la 20²³.

Dr. Vuc a fost interogat la scurtă vreme după ce a fost prins, pentru a se obține informații de la el despre ceilalți partizani. Prima declarație i-a fost luată chiar la 6 decembrie 1952, după care a fost transportat la Securitatea din Timișoara. Cu toate că a simulat dezechilibrul mintal, a fost torturat și forțat să spună ceea ce știa despre membrii neprinși ai grupului²⁴.

Cercetările în cazul celor capturați și al susținătorilor s-au desfășurat în grabă, la 8 ianuarie anchetatorul încheind procesul-verbal în dosarul nr. 1410/1953. Lotul înaintat Tribunalului Militar Timișoara era compozit. După cum s-a întâmplat și în alte procese, și aici au fost reunite multe persoane care nu aveau legături între ele, probabil nici nu se cunoșteau. Câțiva acuzați - Gheorghe Balica, Iancu Baderca și Victor Curescu - făcuseră parte dintr-un grup constituit din supraviețuitori ai formațiunii colonelului Ion Uță. Ceilalți inculpați erau dr. Vuc și șapte dintre membrii și susținătorii grupului său. Procesul s-a desfășurat la 11 martie 1953. Gheorghe Balica, Iancu Baderca și Victor Curescu au fost condamnați la moarte și executați la 13 august 1953, în penitenciarul Caransebeș. Membrii grupului din Zorlențu Mare au primit următoarele condamnări: Liviu Vuc și Ion Cioca, muncă silnică pe viață; Ștefan Drăgan și Dumitru Nemeș, 25 de ani muncă silnică; Nistor Lala, Dumitru Lungan și Ioan Bihoi, 15 ani muncă silnică; Gheorghe Enea, 10 ani muncă silnică. În cazul tuturor s-a dispus confiscarea averii²⁵.

Între susținătorii arestați și implicați în procesul amintit s-a numărat, cum am văzut, și Lala Nistor. Acesta era un "țaran dezghețat" din comuna Lăpușnicul Mare, județul Caraș-Severin, vânător iscusit, pentru care braconajul reprezenta o sursă importantă de hrană și câștig. El îi ajutase pe partizani cu muniții, alimente, vânat și informații. După arestare a fost bătut crunt la Securitatea din Caransebeș și la cea din Timișoara, torționarii obligându-l să recunoască și ceea ce nu făcuse. Deoarece îi întâlneau pe partizani, fiul său, Ion, fusese și el arestat, cu două zile înainte de nuntă, fiind supus torturilor. Tată și fiu au fost folosiți ca martori ai acuzării, unul împotriva altuia, condamnați și azvârliți în Gulagul românesc. La jumătatea anilor '50, Lala Nistor a fost văzut în închisoare, mergând cu gâtul înclinat, datorită bătăilor pe care le luase în timpul anchetei. În timpul detenției la Gherla s-a îmbolnăvit grav la plămâni²⁶.

4. Refuzul de a înceta lupta: Ioan Beg și Iosif Hlobil

După prinderea lui Vuc și a lui Drăgan, în libertate mai rămăseseră doar Ioan Beg și Iosif Hlobil²⁷. Aceștia au avut o ciocnire cu milițienii la 8 mai 1953, reușind să împuște mortal pe unul dintre ei și să-l rănească grav pe un altul²⁸.

Întrucât Securitatea știa că ultimii membri ai grupului erau sprijiniți de frații Petru și Mihai Stan, care "țin mult la dr. Vuc Liviu", aflat în detenție, s-a încercat chiar folosirea acestuia pentru capturarea foștilor săi tovarăși. A fost "pre-

lucrat" pentru a-i determina pe frații Stan să lucreze pentru Securitate, adică să-i predea pe cei doi partizani, promițându-i-se că "prin aceasta i se va ușura situația". Vuc a acceptat propunerea, i s-a aranjat o întâlnire cu frații Stan și i-a convins pe aceștia să acționeze conform dispozițiilor Securității²⁹.

Securitatea a făcut presiuni deosebite asupra persoanelor de sprijin ale fugarilor aflați încă în libertate. Floarea Beg, soția lui Ioan Beg, a fost "pregătită și prelucrată" de poliția politică în mai-iunie 1953. De la ea s-a aflat că Floarea Dincea, nepoata de soră a lui Ioan Beg, era cea mai apropiată legătură a sa. Reținută discret la 14 august 1953, ea a fost transportată la Regionala de Securitate Timișoara și supusă anchetelor specifice, recunoscând toate legăturile, inclusiv că urma să aibă o întâlnire cu fugarii. În consecință, Floarea Dincea "a fost prelucrată și instruită temeinic cum să procedeze pentru a ne preda bandiții", după cum se nota într-un document al poliției politice. O echipă formată din securiști și milițieni s-a deplasat împreună cu noua informatoare la sălașul acesteia, unde urma să aibă loc întâlnirea cu partizanii, pe 20 august 1953. Femeii i s-a dat și un narcotic pe care urma să-l pună în mâncarea "bandiților". Calculele securiștilor nu s-au dovedit însă corecte, întrucât Beg a reușit să scape după ce a deschis focul asupra securiștilor și a aruncat mai multe grenade în direcții diferite, rănind chiar un plutonier de Miliție. Însă Iosif Hlobil a fost împușcat grav. Anchetat imediat, el nu a oferit informațiile care îi interesau pe securiști, iar după șase ore a decedat³⁰.

5. Fugarul izolat Ioan Beg

Pentru a-l prinde pe Beg, Securitatea a decis activizarea informatorului Petru Lorenz, dar și utilizarea în continuare a soției fugarului, Floarea Beg, care rămăsese nedeconspirată. De asemenea, pe teren urmau să se intensifice patrulările Miliției. Ioan și Floarea Dincea urmau să fie mutați temporar din comuna Zorlențu Mare, în vederea protejării lor de eventualele acțiuni punitive ale lui Ioan Beg³¹.

Ioan Beg fusese rănit într-un picior în timpul confruntării din 20 august 1953, dar a reușit să ajungă la Ioan Căta, în comuna Ezeriș. Gazda i-a îngrijit rana și i-a oferit alimente. Tot acesta l-a sfătuit să-și facă un adăpost în marginea comunei Ezeriș, la locul numit Măgura. Ioan Căta a fost arestat la începutul iernii aului 1953, dar nu l-a trădat pe partizan, care a aflat de această întâmplare abia în primăvara anului 1954. Pentru a se putea întreține, Beg a lucrat la sălașele lui Petru Crina și Dimitrie Crava, între februarie 1954 și august 1955. Bordeiul din Măgura Ezerișului a fost descoperit în toamna anului 1955, ceea ce l-a determinat pe Beg să se refugieze într-un alt adăpost, situat în hotarul comunei Delinești³².

A fost nevoie de o considerabilă mobilizare a poliției politice pentru descoperirea lui Ioan Beg. În octombrie și decembrie 1957, un ofițer de la Regionala de Securitate Timișoara s-a deplasat la penitenciarul Gherla, în vederea recrutării ca agent a deținutului Petru Nemeș, din comuna Zorlențu

Mare, care urma să fie eliberat în martie 1958. Acesta părea să fie persoana ideală pentru a-l preda pe Beg³³.

În 1958 se aflase că Ioan Beg era găzduit și aprovizionat de Nicolae Orășanu zis Duca, din comuna Zorlențu Mare, precum și de fiul acestuia, Lazăr. Securitatea a reușit să-i atragă pe aceștia de partea ei, dar numai după o complicată acțiune și, cel mai probabil, ca urmare a unor presiuni atât de bine cunoscute în alte cazuri. S-a constituit un post capcană la domiciliul lui Orășanu senior, în care a fost atras Beg, la 17 decembrie 1958. Acesta nu a putut să-și folosească armamentul cu care era dotat și a fost în cele din urmă capturat³⁴. După ce a fost dus și fotografiat în fața adăpostului pe care îl avea în pădurea comunei Cornețel, raionul Caransebeș, Ioan Beg a fost transportat la Timișoara. Aici a avut parte de nenumărate interogatorii, uneori de două ori pe zi³⁵.

Dar nu doar lungimea interogatoriilor a ieșit în evidență, ci și duritatea anchetatorilor. Spre exemplu, capul lui Ioan Beg - tuns "chilug" - era "plin de cicatrici vindecate", urme ale maltratărilor la care fusese supus³⁶. Atât soția cât și fiica lui Ioan Beg avuseseră parte de rele tratamente la Caransebeș și Reșița cât timp partizanul s-a aflat în libertate. Floarea Beg a fost "sfătuită" să divorțeze, promițându-i-se că va fi lăsată în pace. A acceptat, reluându-și numele de Miloș. Însă în februarie 1959 a fost arestată și dusă la Timișoara, pentru anchetă³⁷.

Suținătorii lui Ioan Beg au fost arestați și supuși aceluiași lungi și grele interogatorii, chiar confrunțați cu martori mincinoși, cum s-a întâmplat cu Ioan David, din Zorlențu Mare³⁸.

Prin sentința nr. 772/11 iunie 1959 a Tribunalului Militar al Regiunii a III-a Militare Cluj, au fost condamnați la moarte: Ioan Beg, Nicolae Ioan Cioca, Gheorghe Drăgan și Martin M. Bugarin zis Labău. Dat fiind că Prezidiul Marii Adunări Naționale respinsese cererea de grațiere a celor de mai sus, după cum înștiința Procuratura Militară Timișoara, în baza ordinului Ministerului Justiției, Direcția Tribunalelor Militare, nr. 01388/23 septembrie 1959, sentința a fost adusă la îndeplinire la 29 septembrie 1959, între orele 20.00-21.00, în penitenciarul Arad. Condamnații au fost executați "prin împușcare cu arma de foc, cu spatele spre grupa de execuție"³⁹. Ioan Cata (apare și Căta) zis Păianu, țaran înstărit din comuna Ezeriș, a fost condamnat și el la moarte prin aceeași sentință nr. 772/11 iunie 1959 a Tribunalului Militar al Regiunii a III-a Militare Cluj. Însă prin Decretul nr. 365/21 septembrie 1959 al Prezidiului Marii Adunări Naționale i s-a comutat pedeapsa în temniță grea pe viață⁴⁰.

Ioan David, din Zorlențu Mare, a fost condamnat la 18 ani muncă silnică și confiscarea averii personale. A trecut pe la Gherla și coloniile de la Periprava, Luciu-Giurgeni și Strâmba⁴¹. Floarea Beg, soția lui Ioan Beg, s-a ales cu 15 ani închisoare, din care nu a executat decât cinci la penitenciarele din Timișoara, Arad, Oradea, Târgu Mureș și Miercurea-Ciuc⁴². Preotul Lazăr Benone Magheți, din Zorlențu Mare, a fost arestat în septembrie 1959 pentru ajutorul oferit luptătorilor anticomuniști (în special lui Anton și Virgil Atnagea), judecat

într-un lot compus din 23 de oameni și condamnat la 15 ani de temniță, din care a executat aproape cinci la Timișoara, Gherla, Aiud, Balta Brăilei, Strâmba, Salcia, Stoenești și Luciu-Giurgeni⁴³.

*

În privința dr. Liviu Vuc, Securitatea și-a ținut promisiunea și nu l-a trimis în fața plutonului de execuție. În anii '50 el a fost întâlnit la Aiud de un alt deținut, Ion Antohe, care îi reda numele ca Ion Liviu Vucu. În închisoare se știa "că a fost condamnat fiindcă a dat asistență medicală răzvrătiților din Munții Banatului, răniți în luptele cu forțele militare. La Securitatea din Caransebeș și Timișoara a fost chinuit zi și noapte. De atunci, a rămas cu o ură de moarte împotriva gardienilor și oamenilor administrației. Numai simpla lor apariție îi provoca o furie și o revoltă de nestăpânit. În asemenea împrejurări, îl supravegheam cu multă grijă și stăteam mereu în preajma lui, ca să-l oprim la timp, căci îl vedeam cum se congestionează, gata să sară la ei. Avea mereu dureri de cap și i se diminuase auzul [...] Atât timp cât a stat la noi, a lăsat amintirea unui bun medic și bun român"⁴⁴. Alți deținuți din închisorile comuniste au declarat că dr. Vuc avea mintea răătăcită, ceea ce constituie o probă că în anchetă nu a simulat. Totuși, a supraviețuit lungii perioade de reclusiune, fiind eliberat în 1964. În anii următori avea momente de luciditate, când dădea consultații medicale celor care îl solicitau, dar și perioade când propria-i boală ieșea în evidență (nu era agresiv, dar obișnuia să destrame țesăturile). Moartea lui a survenit în anul 1967 (sau 1969, nu e clar)⁴⁵.

6. Concluzii

În Banatul primului deceniu și jumătate care a urmat celui de-al doilea război mondial s-au manifestat numeroase grupuri subversive sau de rezistență armată anticomunistă, acționând deschis împotriva guvernului de la București sau așteptând un moment prielnic pentru a face acest lucru, de regulă așa-numita venire a americanilor. Între grupurile din cea din urmă categorie s-a numărat și cel condus de dr. Liviu Vuc, în zona comunei Zorlențu Mare. Această formațiune - compusă în bună măsură din foști legionari, dar și din apolitici - s-a menținut compact din 1948 până la sfârșitul anului 1952, când Securitatea a reușit arestarea liderului și a celor mai mulți dintre membri și susținători. Prin uciderea lui Iosif Hlobil în 1953, din grup mai rămăsese în libertate un singur partizan, Ioan Beg. Securitatea a încercat să-l captureze și pe acesta în anii următori, apelând inclusiv la serviciile fostului lider, dr. Vuc, care între timp nu mai era în deplinătatea facultăților mintale. Însă cu sprijinul unor localnici, Ioan Beg a rezistat ca fugar izolat până la sfârșitul anului 1958. Abia atunci a fost capturat și doar în contextul presiunilor exercitate de poliția politică asupra gazdei sale. Procesul a dus la condamnarea la moarte a lui Beg, dar și a unora din membrii arestați cu ani înainte. Mai puțin dr. Vuc.

Istoria acestui grup scoate în evidență latura mai puțin cunoscută a rezistenței armate anticomuniste, în care Securitatea a încercat să-i folosească pe

foștii partizani pentru prinderea celor încă liberi. În acest caz, drama fostului lider, dr. Liviu Vuc - care își pierduse uzul constant al rațiunii -, va fi fost cu atât mai mare cu cât el avea perioade în care își recăpata capacitatea de a înțelege ce se întâmplase/întâmpla cu el. Cel puțin la fel de tragic a fost că mai mulți partizani au fost condamnați la moarte și executați, în condițiile în care - la sfârșitul anilor '50 ai secolului trecut - regimul comunist declanșase un nou val al terorii, care a coincis cu lichidarea practic a ultimilor partizani care încetaseră să mai înfrunte deschis guvernul de la București, singura lor preocupare fiind salvarea propriilor vieți. Pentru mulți dintre ei acest lucru nu a fost posibil.

¹Arhivele Serviciului Român de Informații "D", dos. 2168, f. 64 (în continuare: ASRI)

²Ileana Silveanu, *Cărările speranței. Destine ale rezistenței anticomuniste din Banat*, vol. I, Timișoara, Editura Marineasa, 1998, p. 75; Adrian Brișcă, "Ioan-Liviu Vucu (1913-1969)", în *Arhivele Totalitarismului*, nr. 36-37, 3-4/2002, p. 274.

³Marius Oprea (ed.), *Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente. 1949-1989*, Studiu introductiv de Dennis Deletant, Iași, Editura Polirom, 2002, p. 293 (doc. de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 13-44).

⁴Ion Antohe, *Răstigniri în România după Ialta*, București, Editura Albatros, 1995, p. 240-241; Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 75-76; Adrian Brișcă, op. cit., p. 274.

⁵Adrian Brișcă, op. cit., p. 274-275; Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 76.

⁶ASRI, fond "D", dos. 2168, f. 64-65; Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 293 (doc. de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 13-44); Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 76-77; Adrian Brișcă, op. cit., p. 275. Vezi și Ion Hurtupan, *Rezistența armată în Caraș-Severin (1944-1958)*, Reșița, Editura Timpul, 2000, p. 55, 58. Cel din urmă autor consideră că Viorel și Anton Atnagea nu au fost membri ai grupului Vuc, ci doar simpli fugari care pentru a scăpa de arestare s-au adăpostit pe la diferiți localnici (Ibidem, p. 58).

⁷Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 293 (doc. de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 13-44); din alte surse aflăm că grupul avea ca rază de acțiune comunele Zorlențu Mare, Zorlencior, Brebu, Dragomirești și Scăiuș (Florica Dobre - coordonator, Florian Banu, Camelia Duică, Silviu B. Moldovan, Elis Neagoe, Liviu Țăranu [eds.], *"Bande, bandiți și eroi". Grupurile de rezistență și Securitatea (1948-1968)*. Documente, Studiu introductiv de Florian Banu și Silviu B. Moldovan, București, Editura Enciclopedică, 2003, p. 457 (doc. de la Arhivele Ministerului de Interne, fond "Direcția Management Resurse Umane", inv. nr. 7389, dos. nr. 34, f. 327-330, în continuare: AMI, fond "DMRU").

⁸Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 77; Adrian Brișcă, op. cit., p. 275.

⁹Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 78-80; Adrian Brișcă, op. cit., p. 275.

¹⁰Ion Hurtupan, op. cit., p. 56.

¹¹Liliana Bocu, Victor Lungu, *"Transformarea adversarului politic în delincvent de drept comun la Tribunalul Militar al Regiunii a III-a Militare Cluj"*, în *Analele Sighet*, vol. 7, 1999, p. 343-344, 363-364 (doc. din Arhiva Centrului pentru Recuperarea Adevărului Istoric, din cadrul filialei Cluj a Fundației Academia Civică); Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 90-91.

- ¹²Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 92.
- ¹³"*Bande, bandiți și eroi*"..., p. 360, 549 (doc. de la AMI, fond "DMRU", inv. nr. 7389, dos. nr. 34, f. 17-22, 112-116).
- ¹⁴Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 65-66.
- ¹⁵Ibidem, p. 66.
- ¹⁶Adrian Brișcă, op. cit., p. 275-276.
- ¹⁷ASRI, fond "D", dos. 2168, f. 126, 170, 233.
- ¹⁸Ibidem, f. 64-65, 126, 170-171. Vezi și Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 293 (document de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 13-44).
- ¹⁹Ion Hurtupan, op. cit., p. 59.
- ²⁰Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 108-114.
- ²¹ASRI, fond "D", dos. 2168, f. 126-127. Vezi și Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 293-294 (document de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 13-44).
- ²²ASRI, fond "D", dos. 2168, f. 65; Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 266 (doc. de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 45-61); "*Bande, bandiți și eroi*"..., p. 457 (doc. de la AMI, fond "DMRU", inv. nr. 7389, dos. nr. 34, f. 327-330).
- ²³Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 294 (document de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 13-44).
- ²⁴Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 81-82; Adrian Brișcă, op. cit., p. 276; Ion Hurtupan, op. cit., p. 57.
- ²⁵Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 63-64, 67-75, 81-82; Adrian Brișcă, op. cit., p. 276.
- ²⁶Ion Antohe, op. cit., p. 349-350.
- ²⁷ASRI, fond "D", dos. 2168, f. 64, 46.
- ²⁸Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 294 (doc. de la ASRI, fond "D", dos. 10104, f. 13-44); "*Bande, bandiți și eroi*"..., p. 458 , 541 (doc. de la AMI, fond "DMRU", inv. nr. 7389, dos. nr. 34, f. 13-16, 327-330).
- ²⁹Marius Oprea (ed.), op. cit., p. 267, nota 403 (doc. de la ASRI, fond "D", dos. 10135, f. 13-31); "*Bande, bandiți și eroi*"..., p. 458 (doc. de la AMI, fond "DMRU", inv. nr. 7389, dos. nr. 34, f. 327-330).
- ³⁰"*Bande, bandiți și eroi*"..., p. 457 (doc. de la AMI, fond "DMRU", inv. nr. 7389, dos. nr. 34, f. 327-330); Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 86-87.
- ³¹Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 88.
- ³²Ibidem, p. 88-89.
- ³³Ibidem, p. 89.
- ³⁴"*Bande, bandiți și eroi*"..., p. 457-459 (doc. de la AMI, fond "DMRU", dos. nr. 7389, dos. nr. 34, f. 327-330); Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 93; Ion Hurtupan, op. cit., p. 56.
- ³⁵Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 93-94.
- ³⁶Aurel Baghiu, "*Închisoarea Gherla. 1956-1957*", în Memento, nr. 14 (71), octombrie 2001, p. 6.
- ³⁷Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 90, 92.
- ³⁸Ibidem, p. 97-100.
- ³⁹Liliana Bocu, Victor Lungu, op. cit., p. 343-344, 363-364 (doc. din Arhiva Centrului pentru Recuperarea Adevărului Istoric, din cadrul filialei Cluj a Fundației Academia Civică).
- ⁴⁰Ibidem, p. 346.
- ⁴¹Ileana Silveanu, op. cit., vol. I, p. 100.
- ⁴²Ibidem, p. 92.
- ⁴³Ibidem, p. 100-106.
- ⁴⁴Ion Antohe, op. cit., p. 240-241.
- ⁴⁵Ion Hurtupan, op. cit., p. 57; Adrian Brișcă, op. cit., p. 276.